

WERSJA A

OLIMPIADA WIEDZY

Konkurs języka polskiego w roku szkolnym 2009/2010

dla klas 5

Instrukcja

1. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 10 zadań.
2. Czytaj bardzo uważnie wszystkie polecenia.
3. Odpowiedzi w zadaniach otwartych wpisz w wyznaczone miejsca pod treścią zadań.
4. Gdy popełnisz błąd, przekreśl złą odpowiedź i obok napisz poprawną.
5. Do udzielania odpowiedzi używaj czarnego lub niebieskiego atramentu.
6. Nie używaj korektora.
7. Na rozwiązanie zadań masz 45 minut.

Życzymy powodzenia!

TEKST I

Uszy króla Midasa

Midas, lubujący się w przyjemnościach król Macedonii, który założył pierwszą na świecie hodowlę róż, wiele czasu poświęcał ucztom i słuchaniu muzyki. [...]

Pewnego dnia Apollo poprosił Midasa, aby rozstrzygnął konkurs muzyczny, w którym brał udział on sam oraz pasterz frygijski imieniem Marsjasz. [...]

Apollo, prócz Midasa, zaprosił również do sądu konkursowego wszystkie Muzy. Gdy Marsjasz zaczął dmuchać w flet, a Apollo brząkać na swej lirze, jurorzy nie mogli zgodzić się, który z nich gra lepiej. Wówczas Apollo powiedział do Marsjasza:

– Wobec tego odwróćmy nasze instrumenty do góry nogami i jeszcze raz na nich zagrajmy.

Zrobił to ze swoją lirą i zabrząkał na niej równie dobrze jak przedtem. A ponieważ Marsjasz z odwróconego do góry nogami fletu nie mógł nawet jednego tonu wydobyć, Muzy orzekły, że Apollo wygrał.

– Nie, to nie był sprawiedliwy konkurs – zaprotestował Midas.

Ale muz było dziewięć, a Midas – jeden. I wówczas Apollo tak powiedział do Marsjasza:

– Musisz teraz zginąć marnie, nędzny śmiertelniku, który ośmieliłeś się współzawodniczyć z samym Bogiem Muzyki!

Mówiąc to, przeszył strzałą jego serce, a następnie obdarł go ze skóry, którą dał satyrom, aby pokryli nią bębny.

Ale tego było mu jeszcze za mało: zwymyślał Midasa od osłów i dotknąwszy jego uszu sprawił, że natychmiast stały się długie, włochate i ośle. Midas poczerwieniał ze wstydu, nakrył je frygijską czapką i błagał Muzy, aby nie rozpowiadały o tym, co zaszło. [...]

(Robert Graves, *Mity starożytnej Grecji*, przeł. A. Nowicki)

1. Odpowiedz pełnym zdaniem na poniższe pytania.

Kim był Midas?

.....
.....
.....

Kto był przeciwnikiem Apolla w konkursie muzycznym?

.....
.....

Kto rozstrzygnął konkurs muzyczny?

.....
.....

Dlaczego Midas uznał, że konkurs nie był sprawiedliwy?

.....
.....
.....
.....

Co było przyczyną przyprawienia Midasowi oślich uszu?

.....
.....
.....
.....

2. Zacytuj fragment, w którym mówi się o tym, jak czuł się Midas.

.....
.....
.....

3. Uzupełnij zdania:

Opowieść o królu Midasie to, a zbiór tego typu historii o bogach i bohaterach nazywamy

Narrator w tekście I wypowiada się w osobie. Jest to więc narracja

4. Podkreśl w tekście I fragment lub fragmenty, które są wypowiedziami bohaterów.

5. Wykreśl nieprawidłowe stwierdzenie lub stwierdzenia:

W tekście I znak [...]:

- oznacza, że jakiś fragment tekstu został pominięty,
- oznacza, że tok mówienia narratora został z jakiegoś powodu przerwany,
- nie pełni żadnej określonej funkcji.

TEKST II

APOLLO *mit. gr.* syn Zeusa i Latony, bliźni brat Artemidy, jeden z najpotężniejszych bogów Olimpu, o szeroko rozpowszechnionym kulcie, mającym znaczny wpływ na kulturę gr.; bóg śmierci, zabijający młodzieńców i mężczyzn strzałą ze srebrnego łuku, przynoszącą także

zarazy; bóg mądrości (przekazujący wyrocznie przez Pytię delficką, udzielający wieszczkom daru przepowiedania, a śpiewakom – głosu) i muzyki, którą też sam uprawiał; bóg-lekarz chorób ciała i duszy; bóg ziemi, strzegący stad, rolnictwa i roślinności, czczony świętami obchodzonymi w różnych porach roku; jako bóg słońca Febus, gr. Phoibos ‘błyszczący’ nie znany jeszcze Homerowi, występuje dopiero od V w. pne., identyfikowany z Heliosem; bóg oczyszczenia z win; bóg nowo założonych miast i kolonii; bóg poezji, przewodnik muz, gr. Mousagētēs. Jego atrybuty: lira, łuk i wieniec laurowy; [...]

Władysław Kopaliński, *Słownik mitów i tradycji kultury*

6. Zaznacz poprawną odpowiedź:

Atrybutami Apolla były:

- a. łuk, wieniec laurowy, flet
- b. łuk, słońce, wieniec laurowy
- c. wieniec laurowy, łuk, lira
- d. żadna z odpowiedzi nie jest poprawna

Apollo nie był bogiem:

- a. śmierci
- b. ziemi
- c. słońca
- d. wina

Nieprawdą jest, że

- a. Artemida była starszą siostrą Apollina
- b. Apollo był synem Zeusa i Latony
- c. strzała Apolla przynosiła zarazy
- d. Mousagētēs to jedna z greckich nazw Apolla

Prawdą jest, że Apollo to

- a. grecki bóg, który nie uprawia muzyki
- b. grecki bóg mieszkający na Olimpie
- c. rzymski bóg identyfikowany z Heliosem
- d. bóg poezji i podwładny Muz

TEKST III

Greckie muzy opiekowały się sztuką i nauką. Były córkami Zeusa i Mnemosyne. Przedstawiano je z atrybutami dziedziny twórczości, którą reprezentowały: Erato — muza poezji miłosnej, z małą lirą; Euterpe — muza poezji lirycznej, z aulosem; Klio — muza historii, ze zwojem papiirusu; Kaliope — muza poezji epickiej, z tabliczką i rylcem; Melpomene — muza tragedii, z maską tragiczną; Polihymnia — muza poezji sakralnej, bez atrybutu; Talia — muza komedii, z maską komiczną; Terpsychora — muza tańca, z lirą i

plektronem; Urania — muza astronomii i geometrii, z cyrklem oraz kulą. Przewodniczył im Apollo; a miejscami ich kultu były zwykle źródła.

7. W pogrubionym zdaniu z tekstu III podkreśl podmiot i orzeczenie. Następnie sporządź jego wykres i nazwij części zdania.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

8. Wypisz z tekstu III po dwa przykłady:

rzeczowników -
przymiotników -
czasowników -
spójników -
przyimków -

TEKST IV

Leopold Staff

Do muzy

Mam pewność niezachwianą, wierzę uroczyście,
Muzo, com ci nie przestał służyć i hołdować,
Że mi się kiedyś, cudna, zjawisz osobiście,
Ażeby mi za trudy moje podziękować.

Lub może twa uraza skargę mi wytoczy,
Żem nie był ciekaw ciebie, natchnień mych przyczyno,
Albowiem nie widziałem cię nigdy na oczy
I nie wiem, czy brunetką jesteś, czy blondyną.

Powód jest, ale - przebacz! - nie lubię się smucić.
Chociaż bez ciebie, boska, lecz dla ciebie żyję.
Więc przybądź i jeżeli chcesz mi co zarzucić,
Zarzuć mi ręce na szyję.

9. Wybierz z tekstu po jednym cytacie, będącym odpowiednim przykładem, kiedy:

Osoba wypowiadająca ujawnia się:

.....
.....
.....

Osoba mówiąca zwraca się do Muzy:

.....
.....
.....

Osoba wypowiadająca się stosuje w swojej wypowiedzi rymy:

.....
.....
.....

10. Wyobraź sobie, że król Midas organizuje w swoim ogrodzie różanym koncert i ucztę, na której będą muzy i Apollo. Zaprojektuj w jego imieniu zaproszenie na tę uroczystość skierowane do wybranego przez siebie boga greckiego.

